

א. א. ויזבח לאלוקי אביו יצחק. מה קשה כאן ואיך מתרצים את הקשי דש"י, רשב"ם, ספורנו? (להכנת דברי ספורנו עיי'ן כו ב)

ב. ד. אנכי ארד עמך מצרימה. שונה תרגום אונקלוס לפסוק זה מבכל מקום אחר שנאמר בו ירידה לגבני הקבה"ו. ועמד על כך הרמב"ם מורה נבוכים חלק א' פרק כ"ו: אונקלוס הגדול שלט מאד בלשון העברית והארמית וכבר שם השתדלותו בסלוק התוספת וכל תאך יתאדו הכתוב, סיבא אל הגשמות, יפרשו כפי ענינו. וכל מה שימצאו מאלו הגשמות המורכב על שני ממיני התנועה, ישים ענין התנועה - הגלות והראות אור נבוא - (וכל פים שהוא מוצא שם מהשמות הללו - ירד, עלה, הלך - המורים על תנועה, יבאר את מושג התנועה כאן במובן התגלות אור עליון) כלומר שכינה או השגחה. והנה תרגום וירד ה' (שמות י"ט ב) ואתגלי ה' ולא אמר "געת ה'"; ארדה בא וראה (בראשית י"ח כ"א) אתגלי כען וארון - וזה כמסך בפרוטו. (=זה דרכו של אונקלוס תמיד) אלא שהוא תרגם אנכי ארד עמך מצרימה - אנא אחות עמך למצרים וזה דבר מופלא מאד (=סדוק במקום יחיד זה תרגם "ירד" כמשמרו, ודע"פ שהוא מיוחס לאלוקים). יורה על שלמות זה הארון (אונקלוס) וטוב פרושו והכנתו הדברים כפי מה שהם (=שאי'ן בו מקדיות ושהוא מבין דברי הכתוב לא כפי מה שהם נראים אלא כפי מה שהם באמת). ופתח לנו בזה התרגום ענין גדול מעניני הנבואה והוא: כי תחילת זה הספור אמר: "דיאמר אלוקים לישראל במראות הלילה..." וכאשר כלל תחילת הסאמר היגותו במראות הלילה לא הרחיק אונקלוס שיספד המאמר אשר נאמר במראות הלילה בלשונו. (=לא נמנע מלתרגם הדברים ככתבם) והוא - האמת. כי זה ספור מה שנאמר. לא ספור ענין יקרה, כמו וירד ה' על הר סיני, אשר הוא ספור מה שהתחדש בדבריה הנמצאים (=שזה ספור מה יקרה כמאורע חצוני) ולזה כנה אותו בהראות (=ומשוב כך באר אונקלוס את הפעל "ירד" בספור זה במלת התגלות) והרחיק ממנו מה שורה על מציאות התנועה.

(הפרושים בספרים לקוחים מתוך פרושו של יהודה אבן שמואל למו"נ).

1. מה היא פליאת הרמב"ם וכיצד הוא מיישב אותה.
2. במה סותר הרמב"ן את דברי הרמב"ם?

רמב"ן א ד"ה ויזבח זבחים החל מן "וכתב הרב בפרק כ"ו" עד "כמו שפרש הרב נדבור ובאמירה" והלאה מן "והנה ביעקב כתוב בתחילת הענין ויחלם" עד "ואם תאמר שחשש".
3. בסוף דבריו מתרץ הרמב"ן את דרשינו (החל מן "אבל מה שאמר כאן אנא אחות עד "כסאי בעילת") ברמזו למאמר הז"ל מנילה כ"ט: בא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקבה"ו, שכל מקום שגלו שכינה עמהם: גלו למצרים - שכינה עמהם, שנאמר (שמואל א ב) הנגלה בגלית לבית אביך בהיותם במצרים - גלו לבלל - שכינה עמהם שנ' (ישעיה מו) למענכם שלחתי בבלה (ובמדרש במדבר דבה"ו: גלו לעילת - שכינה עמהם שנ' (ירמיהו מט) ושמתי כסאי בעילת); ואף כשעתידין להגאל - שכינה עמהם שנ' (דברים ל) ושב ה' אלוקיך את שבותך - ו"הטיב" לך נאמר ולא "ושב", מלמד שהקבה"ו שב עמהן מבין הגלויות.

מה הרעיון הצפון במאמר זה ובמה הוא מבאר את הפליאה שבתרגום אונקלוס המקומות?

- ג. ח - פז, כל הנפש... שבעים.
1. שני קשיים ישנם בפסוקים אלה בחשבון היורדים מצרימה. אלו הם?
2. כיצד מתרצם ראב"ע כג' ד"ה ובני דן חושים החל מן "יש אומר כי מספר שבעים".
באר את הבטויים בדבריו: "בעבור שהוא סך חשבון".
"ולא די לבו זה הצער".
"לא חשש להוציא אחד מסבעים".
3. כיצד מתרצם רמב"ן ט"ו ד"ה שלשה ושלש עד "ועוד אפרשנו בעזרת ה'".
מה ההבדל העקרוני בינו לבין ראב"ע?
באר את בטוייו: "פן יהיה חכם בעיניו כסתירת דברי רבותינו".
"וזהו זהב רותח יוצק כפי החכם הזה".
4. לאיזו מן הדעות הנ"ל יש להביא דאיה מן שופטים פרק ה' פסוק ל'.

ד. כס'. 1. דש"י ד"ה ויאמר יוסף מרכבתו. מה בינו לבין ראב"ע והיכן מצאנו בדש"י פירוש דומה לזה?
2. דש"י ד"ה וירא אליו: ד"ה ויבך על צואריו. מה קשה לו ומה בינו לבין רמב"ן ד"ה וירא אליו. הציא נפוקים לדעת דש"י ולדעת הרמב"ן.

שאלה ב רק למתקדמיה!